

Uzasadnienie

do wniosku o uzgodnienie braku potrzeby przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Firlej dla terenu zabytkowego cmentarza we wsi Sobolew Kolonia

1) Charakter działań przewidzianych w dokumencie

a) Istniejący stan zagospodarowania i użytkowania

Cmentarz znajduje się na skraju pól uprawnych sąsiadujących z lasami na północ od wsi Sobolew. Teren cmentarza kształtem zbliżony jest do trójkąta i otoczony jest drewnianym płotem z furtką oraz bramą wspieranymi ceglarnymi kolumnami, które wymagają odbudowy. Przy wejściu znajduje się ceglana ścianka z tablicą informacyjną. Na cmentarzu znajduje się lastrykowy pomnik, wzniesiony w 1982 r. staraniem Urzędu Gminy w Firlej, dwie mogiły z ustawionymi na nich betonowymi krzyżami oraz trzy drewniane krzyże. Teren cmentarza porośnięty jest drzewostanem, którego skład gatunkowy stanowią: modrzew, dąb bezszypułkowy, sosna, robinia akacjowa, grab pospolity.

Dokumentacja fotograficzna istniejącego stanu zagospodarowania cmentarza

b) Stopień, w jakim dokument ustala ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć, w odniesieniu do usytuowania, rodzaju i skali tych przedsięwzięć

Projekt planu miejscowego dotyczy terenu działki nr 31, obręb Sobolew Kolonia. Na działce zlokalizowany jest zabytkowy, nieczynny cmentarz z 1863 r., z okresu powstania styczniowego.

Cmentarz powstańczy w granicach w/w działki został wpisany do rejestru zabytków województwa lubelskiego pod nr A/1008.

Ustalenia przedmiotowego projektu planu miejscowego sankcjonują obecny stan zagospodarowania terenu oraz fakt objęcia go ochroną na podstawie przepisów ustawy o ochronie i opiece nad zabytkami. Zapisy projektu planu jako przeznaczenie terenu ustalają: teren cmentarza zamkniętego i nie umożliwiają na tym terenie realizacji innych funkcji i innego sposobu użytkowania niż te, które obecnie są tam realizowane. Ponadto, w §9 projektu wprowadzany jest zakaz lokalizacji budynków oraz miejsc do parkowania.

Przystąpienie do procedury sporządzenia i uchwalenia dla przedmiotowego terenu nowego planu miejscowego związane jest z potrzebą dostosowania funkcji terenu do stanu faktycznego w celu umożliwienia przeprowadzenia procedury uregulowania stanu prawnego nieruchomości i w konsekwencji realizacji prac rewaloryzacyjnych na terenie zabytkowego cmentarza.

Zgodnie z przepisami art. 46 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 poz. 1112 z późn. zm.) przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymaga projekt planu zagospodarowania przestrzennego wyznaczający ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Natomiast Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2019 r. poz. 1839) wśród rodzajów przedsięwzięć mogących zawsze znacząco lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko nie wymienia cmentarzy, zarówno czynnych jak i zamkniętych.

Mając na względzie powyższe, uzasadnionym jest stwierdzenie, że projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Firlej dla terenu zabytkowego cmentarza we wsi Sobolew Kolonia nie ustala ram dla realizacji przedsięwzięć niezgodnych z dotychczasowym sposobem użytkowania i stanem zagospodarowania oraz przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

c) Powiązania z działaniami przewidzianymi w innych dokumentach

Na obszarze gminy obowiązuje Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Firlej uchwalone Uchwałą Nr XIV/62/12 Rady Gminy Firlej z dnia 27 marca 2012 r. ze zmianami wprowadzonymi uchwałami Nr XIII/62/2015 z dnia 2 listopada 2015 r., Nr XXVIII/147/2017 z dnia 2 marca 2017 r. i Nr XLVI/228/2022 z dnia 2 września 2022 r. W granicach przedmiotowego planu miejscowego, Studium wskazuje lokalizację zabytku wpisanego do rejestru zabytków nieruchomych „A” (cmentarz powstańczy) pod nr A/1008, który jako miejsce pamięci objęte jest ścisłą ochroną konserwatorską i który powinien być ujęty w gminnej ewidencji zabytków.

Kierunki polityki przestrzennej określone w Studium, w zakresie dziedzictwa kulturowego wyodrębniono następujące obszary i obiekty objęte ochroną konserwatorską na podstawie przepisów regulujących ochronę zabytków i dóbr kultury oraz obszary i obiekty podlegające planistycznej ochronie konserwatorskiej, której szczegółowy zakres należy określić w planach miejscowych, w tym m. in. obiekty i obszary wpisane do rejestru zabytków województwa lubelskiego (ochrona konserwatorska). Ustanowiona w Studium strefa ochrony konserwatorskiej obejmuje zabytki wpisane do rejestru zabytków nieruchomych „A” województwa lubelskiego, w tym Cmentarz powstańczy w Sobolewie (Obręb Kolonia Sobolew).

Ustalenia Studium w zakresie polityki ochrony dziedzictwa kulturowego stanowią, że obiekty i obszary figurujące w rejestrze zabytków podlegają ochronie konserwatorskiej, której zakres jest

określany szczegółowo w planach miejscowych w uzgodnieniu z Lubelskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków. W strefie ochrony konserwatorskiej zakłada się bezwzględny priorytet wymagań i ustaleń konserwatorskich nad względami wynikającymi z działalności inwestycyjnej, gospodarczej i usługowej. Działania konserwatorskie zmierzają do zachowania, uczynienia historycznego układu przestrzennego i do konserwacji jego elementów, a także do utrzymania historycznych podziałów własnościowych i sposobu użytkowania gruntów. Ponadto wskazano, że w odniesieniu do ww. obiektów i obszarów wpisanych do rejestru zabytków, obowiązują przepisy związane z ochroną i opieką nad zabytkami, w szczególności następujące zasady ochrony konserwatorskiej:

- zachowanie zabytkowych obiektów, ich układu kompozycyjnego; dopuszcza się ich rewaloryzację, ewentualnie modernizację prowadzącą do rewitalizacji zespołu lub zabytku,
- wszelkie działania prowadzone przy zabytkach wpisanych do rejestru mogą zostać przed wydaniem pozwolenia poprzedzone uzyskaniem warunków i wytycznych konserwatorskich,
- w sąsiedztwie obiektu objętego rejestrem zabytków zabrania się wznoszenia obiektów o kubaturze przesłaniającej zabytek, o kolorystyce i funkcjach degradujących obiekt,
- zasady kształtowania przestrzennego i prowadzenia wszelkich inwestycji (w tym zmiany sposobu zagospodarowania terenu, zmiany sposobu użytkowania gruntów) winny być podporządkowane wnioskowi i decyzjom LWKZ.

W 2024 r., na zlecenie Gminy Firlej, został opracowany program funkcjonalno-użytkowy (PFU) dla zadania o nazwie: *Renowacja cmentarza powstańców styczniowych z 1863 roku w Sobolewie-Kolonii*. Przedmiotem tego opracowania są prace polegające na wykonaniu badań archeologicznych, zaprojektowaniu, a następnie wykonaniu robót budowlanych oraz prac przy zieleni w zakresie niezbędnym do renowacji cmentarza powstańców styczniowych z 1863 roku w Sobolewie-Kolonii i nadania mu wiejskiego charakteru, upamiętnienia wydarzeń związanych z przebiegiem powstania na terenie gminy Firlej i w okolicy, udostępnienia obiektu dla celów turystycznych i społecznych oraz zabezpieczenia obiektu przed postępującymi procesami degradacji. Treść, zakres i postanowienia PFU zostały wstępnie zaakceptowane przez Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w piśmie z dnia: 06.09.2024 r., znak KD.5183.1.2024.

d) Przydatność w uwzględnieniu aspektów środowiskowych, w szczególności w celu wspierania zrównoważonego rozwoju, oraz we wdrażaniu prawa wspólnotowego w dziedzinie ochrony środowiska

Projekt planu miejscowego uwzględnienia w swoich ustaleniach wartości kulturowe miejsca oraz dotychczasowy sposób zagospodarowania i użytkowania terenu umożliwiając przeprowadzenie prac pielęgnacyjnych i remontowych obiektu zabytkowego, co w efekcie ma umożliwić udostępnienie obszaru do wykorzystania na cele turystyczne i społeczne. Przyjęcie w projektowanym kształcie przedmiotowego planu miejscowego pozwoli na zintegrowanie działań politycznych, gospodarczych i społecznych, z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb obecnych i przyszłych pokoleń.

e) Powiązania z problemami dotyczącymi ochrony środowiska

Zakres ustaleń projektu planu nie wpłynie na charakter i skalę problemów związanych z ochroną środowiska występujących na terenie gminy. Ze względu na fakt, że przedmiotowy projekt planu nie zmienia przeznaczenia, sposobu użytkowania terenu i nie wyznacza nowych terenów inwestycyjnych, nie wystąpią tym samym zagrożenia dla:

- obszarów i obiektów chronionych ustanowionych na podstawie przepisów ustawy o ochronie przyrody - teren planu położony jest poza granicami obszarów chronionych, jak również w jego granicach nie występują pomniki przyrody,
- zasobów naturalnych (w tym m. in. gleb, kopalin) - zakres projektu planu nie wyznacza i nie dopuszcza nowych terenów urbanizacji,
- bioróżnorodności - zakres projektu planu nie dokonuje zmian w przeznaczeniu terenów i strukturze przestrzennej gminy, której efektem byłaby utrata siedlisk i fragmentacja obszarów naturalnych, utrata powiązań przyrodniczych,
- dla zdrowia ludzi - zakres projektu planu nie wprowadza możliwości lokalizacji inwestycji, które mogłyby być potencjalnym źródłem szkodliwych emisji szkodliwych substancji,
- zmian klimatycznych - zakres zmian nie wprowadza nowych terenów urbanizacji i tym samym nie zmniejsza udziału terenów otwartych w docelowej strukturze funkcjonalno-przestrzennej.

2) Rodzaj i skala oddziaływania na środowisko

a) Prawdopodobieństwo wystąpienia, czas trwania, zasięg, częstotliwość i odwracalność oddziaływań

W związku z tym, że ustalenia projektu planu sankcjonują obecny stan zagospodarowania terenu i nie zmieniają jego funkcji oraz sposobu dotychczasowego użytkowania, należy stwierdzić, że realizacja ustaleń przedmiotowego planu nie wpłynie negatywnie na środowisko w jakimkolwiek jego wymiarze. Efektem wejścia w życie projektowanego planu miejscowego może być pozytywny wpływ na krajobraz, w tym krajobraz kulturowy związany z uporządkowaniem i rewaloryzacją zabytkowej przestrzeni, ważnej dla lokalnej społeczności.

b) Prawdopodobieństwo wystąpienia oddziaływań skumulowanych lub transgranicznych

W związku z faktem, że projekt planu nie wprowadza zmian w zakresie zmiany funkcji terenu i sposobu jego użytkowania, nie wystąpią oddziaływania skumulowane a także transgraniczne.

c) Prawdopodobieństwo wystąpienia ryzyka dla zdrowia ludzi lub zagrożenia dla środowiska

W zakresie zagrożenia poważnymi awariami przemysłowymi, przedmiotowy projekt planu miejscowego nie wprowadzają możliwości lokalizacji zakładów stwarzających zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi, a w szczególności zakładów stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

3) Cechy obszaru objętego oddziaływaniem na środowisko

a) Obszary o szczególnych właściwościach naturalnych lub posiadające znaczenie dla dziedzictwa kulturowego, wrażliwe na oddziaływanie, istniejące przekroczenia standardów jakości środowiska lub intensywne wykorzystywanie terenu

Teren objęty projektem planu miejscowego objęty jest ochroną na podstawie ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Decyzją Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z dnia 04.07.1990 r. cmentarz powstańczy znajdujący się na działce objętej projektem planu, został wpisany do rejestru zabytków województwa lubelskiego pod nr A/1008. Ustalenia planu uwzględniają ten stan formalno-prawny nieruchomości, określając w § 8 zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków. Przedmiotowy projekt planu nie wprowadza zmian w zakresie zmiany funkcji terenu i sposobu jego użytkowania.

b) Formy ochrony przyrody w rozumieniu ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody oraz obszary podlegające ochronie zgodnie z prawem międzynarodowym

Projekt planu nie znajduje się w granicach żadnego obszaru chronionego ustanowionego na mocy przepisów ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. W odległości ok. 230 m od granic planu położony jest Obszar Chronionego Krajobrazu Pradolina Wieprza, który obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem, a także pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych. Celem jego utworzenia, było zapewnienie ochrony wysokim walorom krajobrazowym mozaiki lasów, łąk i torfowisk oraz zachowanie powiązań w ekosystemie. Ze względu na położenie terenu objętego projektem planu poza granicami OCK ustalenia projektu planu nie wpłynął negatywnie na przedmiot i cele ochrony OCK.

W zasięgu potencjalnego oddziaływania nie znajduje się żaden z wyznaczonych lub potencjalnych obszarów Natura 2000, na który mogłyby mieć wpływ ustalenia procedowanych projektu planu. Najbliżej położone obszary Natura 2000 znajdują się w odległości ok. 9,5 km (OSO Dolny Wieprz) i ok. 12 km (SOO Dolina Tyśmienicy) od granic projektu planu. Z uwagi na jego oddalenie oraz zakres i charakter przedmiotowego projektu planu ustalenia jego nie wpłyną negatywnie na cele ochrony ww. obszaru, w tym w szczególności nie przyczynią się do pogorszenia stanu siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono te obszary.

4) Podsumowanie

Termin znaczące oddziaływanie na środowisko nie został zdefiniowany w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, która go wprowadziła, ani także w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. W literaturze specjalistycznej utrzymało się stanowisko mówiące o tym, że o znaczącym oddziaływaniu na środowisko można mówić w sytuacji naruszenia określonych standardów jakości powietrza, wód powierzchniowych, gleb, poziomu hałasu i promieniowania elektromagnetycznego, a także w sytuacji wystąpienia istotnych skutków dla środowiska naturalnego, społeczeństwa lub gospodarki, które wymagają szczególnego uwzględnienia i analizy.

Przez znaczące negatywne oddziaływanie na obszar Natura 2000, zgodnie z definicją zawartą w *ustawie o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* rozumie się oddziaływanie na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności działania mogące: (1) pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000 lub (2) wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000 (3) lub pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.

Mając na względzie powyższe stwierdza się, że realizacja postanowień projektu planu miejscowego nie spowoduje negatywnego oddziaływania na środowisko, w tym na: bezpieczeństwo i zdrowie ludzi, emisję zanieczyszczeń powietrza, wody lub gleby, zmiany krajobrazu, degradację siedlisk przyrodniczych, zmniejszenie bioróżnorodności, surowce naturalne i klimat. Uwzględniając fakt, że w obszarze projektu planu oraz w jego sąsiedztwie nie występują obszary Natura 2000 stwierdza się, że realizacja postanowień zmian planów miejscowych nie spowoduje również znaczącego oddziaływania na obszary Natura 2000